

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XII. Euenta VVormatiensis congressus. Alia Comitiorum destinatio
pro Religionis concordia Ratisponae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1540.

CAPVT XII.

Euenta VVormatiensis congressus. Alia Comitiorum definitio pro Religionis concordia Ratisponæ.

Coetus 25. Nouembris inchoatus Wormatiæ: Cæsar ven-
causatus^a eas res nondum compositas, quibus in Belgio de-
tinebatur, pollicitusque aduentum suum etiam antequam
plenè componerentur, eò misit cum potestate Granuellanum, qui
Pontificis clam significauit, Cæsarem Belgio nondum abiisse, qui
Legatus à Britannia Rege sibi missus, ^b qui lentius progrediebatur
ne ad ipsum nisi Wormatiæ perueniret, voto frustraretur: cum Ca-
rolus nollet vel ea in vrbe, vel nuspiam in Germania cum eo collo-
qui, gnarus, nihil ab illo prætermisum iri ad fouendam discordiam,
cuius spina tutissimam Anglo sepe prætexebant: præcipue vero
lapidem omnem ab eodem motum iri ad auertendum quodque
emolumentum Pontificis, quem sui veluti furoris metam spectabat.

Conuentus initio concionem habuit Granuellanus, in qua, com-
memorata Cæsaris voluntate erga pacem Germaniæ, & in prima
breuiter, sed honorificè, Pontifice eiusque in Religionem studio
collaudato, luctuosas calamitates recensuit à dissensionibus exor-
tas, conatus auditorum animos desiderio pacis inflammare. Reci-
tatum ibi pariter diploma Cæsaris, eò Granuellanum cum potesta-
te delegantis; in quo dicebatur: Cum innotuisset Cæsari, suum
ibi præsentiam à Germanis expeti, à qua publicam consensionem
sperabant, adeò se studuisse eorum votis indulgere, vt huius rei po-
tissimum causâ hereditaria Hispaniæ Regna suosque liberos reli-
quisset, initis cum Rege Romanorum fratre suo consiliis, quò ap-
rimeretur facilius ad id assequendum via: idcirco celebrata fuit
Haganoæ Comititia, & nunc Wormatiensem Cœtum indictum, in
quo vtriusque partis homines amicis animis, citra omnem obliga-
tionis nexum, conferrent inter se de Religionis articulis in contro-
uersiam vocatis, vt concordarent. Cuncta postmodum in futurum
Comitiis ad se, ad Pontificis Legatos, atque ad Ordines Imperii
referenda, vt de iis vel per Oecumenicum Concilium, vel per aliam
rationem decerneretur.

Nuntius Granuellano comprobante Cœtui primâ die non in-
terfuit, ^d quippe præmittendis de more ceremoniis destinata, ad
quod paratam sibi sedem esse satis erat.

Maior deinde suborta dubitatio, an oporteret vt ab eo quocumque

^a In Concione Granuellani infra citanda.

^b Literæ Moroni Farnesio Card. 18. Decembris 1540.

e. s. f. Nouembris; & est manus scripta in Biblioth. Equitis Christiani Futei, cum Depuratione Cæsaris de eodem Granuellano, & Oratore Nuntij, infra citando.

^d Literæ Nuntij ad Farnesium, 25. Nouembris 1540.

sua concio haberetur, * cùm timor esset, ne quid Lutherani insolentius agerent in concione. Et fanè Mutinensis Antistes, qui aderat ut apud Ferdinandum Regem Nuntius, sed non actor partium partium, existimabat, lucro præponderare periculum; in quo pariter alij tantisper consensere, dum idem sentire visus est Granuellanus, ibidem interesse detrectans: sed ab ea sententia illo prius discedente, adeoque ad nouum consilium quasi vadem se dante, discessum à reliquis. Magno siquidem adiumento alioquin erat, quâ ad promouendum exoptatum Cæsarianis exitum, quâ ad conciliandam Pontificis communem beneuolentiam, ea publica testificatio, quâ in Pontifice studium concordie comprobabatur, eiusque administri ab inuidia purgabatur, vel à suspicione, vel à calumniis illis conflata, quasi ibi rei perturbatores, non fautores adessent.

1540.
* In Literis
Moroni. 1. &
13. Decem-
bris.

4 Breuiter itaque Nuntius exposuit, * Profusum à Christo sanguinem non solum eorum gratiâ qui tunc in ipsum credebant, sed eorum etiam, qui essent in posterum credituri: similem etiam charitatem reipsâ Ethnicis exhibitam, & ab Apostolo Paulo laudibus celebratam. Quod si ea virtus in animis Christianorum omnium ubertim affluisset, funesta Religionis dissidia, quæ Germaniam lacerabant, nequaquam eruptura fuisset. Ad ea sedanda nullam præmissam industriam à Romanis Pontificibus, ac præcipuè à Paulo III. indicto Vicentiæ libero Concilio, cuiusque ibi Legatis diu ceteros Præsules ipsius iussu præstolantibus; sed nullis accedentibus, postremò ad prorogandam Synodum Pontificem fuisse coactum. Cùm autem ex eadem causâ indixisset Cæsar præsentem confessum, in quo agerentur ea, quæ postea Comitii Ratisponæ celebrandis referenda essent, vel ut illic componerentur, vel ut per Occumenicum Concilium de iis statueretur, missum se à Pontifice, ut omnem impenderet operam ad rem ex voto conficiendam, eiusdemque nomine polliceretur, quidquid diuinæ gloriæ, sinceræque Religionis studium sibi permitterent.

* 8. Decem-
bris 1540.

5 Dum hanc Orationem Suauis commemorat, non modò quidquid inest pietatis, silentio præterit, sed bis etiam labitur. Primò, cùm affirmat, Nuntium Pontificis nomine spondidisse Concilium commodiore in vrbe quàm Vicentiæ. At Nuntius solum affirmat, paratum esse Pontificem illi indicendo, quodcumque Cæsari Germaniæque placeret. Iterum labitur, ubi narrat tamquam à Nuntio pronuntiatum, Pontificem permisisse Cæsari huiusmodi colloquium, ceu præludium eorum, quæ in Concilio essent decernenda.

oria
Trid.
1.
V

1540. nenda. Quæ narratio duplici etiam ex capite peccat: nec enim significauit unquam Nuntius, permiffum à Pontifice colloquium, à quo ea quæ Nuntio mandabantur, femper auerfum ac reuigilantem Pauli animum declarabant: neque affirmant, illud ceu Concilij præludium futurum, quod tunc Granuellani concioni recognaffet, quâ expositum fuerat, ineundam postmodum rationem, seu per Concilium, seu quoquo modo ea concordia perficeretur. Per eandem difiunctionis formulam, ficut iam diximus, locutus est Nuntius, & folum affirmauit, fuiffe colloquium inditum à Cæfare tamquam præludium concordia agitandæ in Ratifponenti Conuentu.

* Extrat in eadem Bibliotheca Equitis Pueti.

Impetratum quoque fuit, vt dum ea Oratio haberetur, Lutherani abftinerent à confuetis contellationibus: atque ita communi nomine acta gratia Campeggio, eiusque dicta collaudata, nulla facta mentione Pontificis.

Hic verò summâ follicitudine Pontificij laborabant. Ex altera parte, fi per colloquium nihil conficeretur, duplici metu infestabantur: Vel ne perpetua pax à Cæfare concederetur Germanicæ nationi; quæ vbi fe animaduerneret liberam ab omni timore virgæ Cæfareæ, saltum præcipitem in Lutheranam licentiam meditari debeatur; adeoque fe totam in eam voraginem immerfura fuiffet, & alias quoque Prouincias in partem ruina tractura. Vel ne digniffimus Cæfar, piâ quidem voluntate retentâ, fed abiectâ operis ac remedii fpe, adeoque fubtractâ manu, rem ferri fuo curfu permitteret; vnde ipfius leges auctoritate ac viribus exarmatas Germania ex fe perfingeret, & in libertatem Religionis prolaberetur.

Ex altera verò parte colloquium fi rem perfeciffet, peiorem euentum minabatur. Etenim vndecim vtrimque fuerant designati, pro numero Principum Urbiumque præcipuarum inter Proteftantes Proteftantes verò, vt euenit in quacumque noua atque oppugnata hominum coniunctione, arctiffimè inter fe connectebantur: ac huiusmodi nexus inter Catholicos fperandus æquè non erat; nam primis tres ex connumeratis Principibus in hac parte hærefi regebat fauebant. Erant hi Septemviri Palatinus ac Brandenburgicus, & Dux Cluienfis: deinde, quòd Doctores Catholicos æmulatio inuaferat; cumque inter eos Eckius præcelleret, reliqui tamen etiam fi fuperiorem faterentur, ipfum tamquam ducem fequi dedignabantur; proinde, ne in fententiis diffiderent metuendum erat.

* Literæ Campeggio 25. Nouemb.

Huic poftremo periculo Cæfar occurrit; mandauitque per Granuellanum, ne peculiarium fuffragiorum ratio haberetur, fed

vt singulæ partes scripto firmarent quidquid ex vnaquaque partium
plures decreuissent. Atque eâ ratione cautum erat, ne quid perpe-
ram à Catholicis proferretur, cum eorum plurimi rectè sentirent.

10 Quò verò duobus reliquis periculis occurreretur, scripsit Moro-
nus Farnesio Cardinali, adiumentum efficacius sibi haud suppete-
re, quàm si daretur opera, vt tantisper in Germania Cæsar detine-
retur, dum aliquid consilij certioris cœptum fuisset, adeoque gra-
tificandum illi Legati missione, quam Carolus id temporis postu-
labat. * Etenim Granuellanus, apprimè gnarus non posse Luthera-
norum impetum à se sustineri, & Pontificiam auctoritatem quod-
dam esse telum, cui neruosè tractando satis non esset dextera Pra-
sulis quàmuis strenui, qualem ipse Campeggium existimabat; do-
luit fuisse à Cæsare rogatum Pontificem, vt huiusmodi notæ Mini-
ster eò mitteretur, cœpitque Legatum deposcere ad Ratisponensia
Comitia, cum egregio Theologorum comitatu, & potestate ac pe-
cuniâ satis instructum. Ita quæ priùs suspecta censebatur nimia
Pontificij administri auctoritas, ne speratam concordiam pertur-
baret; nunc è contrario necessarium præsidium videbatur vel ad
pacem obtinendam, vel ad incrementa hæresis impedienda, quæ
non minùs perniciosâ Cæsareo quàm Pontificio diademati cer-
nebantur.

11 Interfuit illi Conuentui Gallix Regis nomine Vergerius Iustino-
politanus Episcopus, à nobis priùs commemoratus, vir ingenio
æquè viuido ac audaci, & ex eorum conditione, qui nec procul
negotij vitam ducere queunt, nec putant absque se negotium vl-
lum confici posse. Suauis, qui ea narrat quæ ipse comminiscitur,
semperque comminiscitur in Pontificibus callida & fraudulenta
consilia, scribit fidenter, Pauli operâ ibi Vergerium adfuisse, sed
sub Regij administri persona, quò rem opportuniùs promoueret.
Hæc narratio aded discrepat à vero, vt multò priùs Alexander Car-
dinalis arcans literis * Pontificem admonuerit, Vergerium parùm
honorificè de Sede Apostolica loqui, illi fuisse minitatum, & exer-
cere cum Lutheranis amicitiam; quarum rerum testes protulit
Moronum, & apud Veneros Nuntium. Atque huic opinioni, con-
cepta de homine, in quo iam tum eorum anguium semina translu-
cebant, quos fouebat in animo, & qui postea per scripta, perque
res ab eo gestas erupere, consonabant Aulæ Romanæ sensa, dum
ille degeret in Germania. Vnde quò ad repetendam Episcopa-
lem Sedem alliceretur, pensionis quâ grauabatur relaxatio fuit
oblata. Hæc omnia per Poggium à Pontifice Carolo renuntia-

Pars I.

Ccc

ta,

* In Literis
Moronici-
tatis, & in
alijs 22. De-
cembrijs.

* Epistola
Alexandri
Card. ad
Cerinum,
12. Martij
1539. quam
accepisse fa-
tetur Cerui-
nus, in Epi-
stola ad A-
leandrum
data 28. e-
iusdem
mensis.

1541.
* Epist. Farnesij Card.
ad Poggium,
vlt. Februarij
1541.

ta, * vt Cæsaris auctoritas, si fieri posset, ab illis prouincijs ac negotijs hominem amoueret.

Per speciem confusionis ac prolixitatis vitanda, numerum delegatorum ad colloquium minuit Granuellanus. Dies aliquot Eucius & Melanchthon de originaria noxa differuere, donec Cæsar, seu rem minimè perficiendam ratus absque suæ auctoritatis impetu, seu veritus ne quid absõnum se absente oriretur, congressum abruptit, distulitque ad Ratisponensia Comitia, quibus se interfecturum spondit.

Hic itidem Suauis plura mentitur; tribuitque Pontificiorum technis prolatum sine fructu colloquium, Nuntique Poggij officium apud Cæsarem idem abruptum. Ex aduerso constat, Mororum in omnibus literis iam adductis, quas ad Farnesium Cardinalem Wermatiã misit, conquestum esse, prolixitatem illam tamquam Lutheranorum astum, quò tergiuersarentur vsque dum Hispaniam Cæsar repeteret, ac penes se firma persisteret ea Religionis libertas, & iniusta possessio bonorum Ecclesiasticorum, quam ad breue tempus extorserant, donec potiora consilia caperentur. Enimuerò Poggium nullam potuit nauare operam prorogando colloquio, cum ea prerogatio nimis esset molesta Pontifici; quod mox patebit: curabat quidem vt illud profus abscederetur, & vt Cæsar conatum conuerteret, prius ad permouendos hæreticos adhortationum auctoritate, disputationum loco; deinde, si hoc non succederet, ad eisdem armorum vi perdomandos. Quæ tamen arma à quouis alio confidentius ad ictum cientur, quàm ab eo cuius manu stringuntur, cum alij fulgorem in iis intuentur, ille debilitatem sentit.

C A P V T X I I I.

Legatio Contareni Cardinalis ad Ratisponensia Comitia.

PRIUS indicauimus, Legatum fuisse destinatum ad ea Comitia, si haberentur, Gasparem Cardinalem Contarenum, ab ipso Cæsare vel post contractam à Venetis cum Turca pacem ad id comprobatum: sed postea superfedisse Pontificem illius Wermatiã missione, quòd Cæsar minoris notæ Præsulem petisset: deinde verò postulatam ab eodem Legatum ad Ratisponensia Comitia, cui abundè esset & potestatis ad componendas dissensiones, & pecuniæ ad animos eo quoque auxilio conciliandos. Verùm potestas non nisi valdè circumscripta Legato concessa, vt iam liquet, & alterum reconciliationis illicium à Pontifice omnino repudiatum.